

Dariusz Aleksander Rymar

Jeszcze o zapomnianej gorzowskiej prasie

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 9, 289-293

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NADWARCIAŃSKI ROCZNIK
HISTORYCZNO-ARCHIWALNY
NR 9/2002

Dariusz Aleksander Rymar
Gorzów

Jeszcze o zapomnianej gorzowskiej prasie

Autorzy monografii poświęconej gorzowskiej prasie, wydanej w roku 1986, zebrali całą dostępną wówczas wiedzę dotyczącą tego zagadnienia¹. Dzieje gorzowskiej prasy po roku 1985 opracował Andrzej K. Piasecki² i uzupełnił artykułem zamieszczonym w tym samym numerze „Nadwarciańskiego Rocznika” co niniejszy artykuł. Jak się jednak okazuje nie wyczerpało to tematu. Nadal są tytuły prasowe, które, zupełnie zapomniane, kiedyś były wydawane w Gorzowie. O jednym z takich periodyków także w tym numerze „Nadwarciańskiego Rocznika” pisze Juliusz Sikorski. Piszącemu te słowa znane są jeszcze inne tytuły prasowe (najczęściej efemeryczne), pominięte przez ww. Autorów. Poniżej zaprezentowano obecną wiedzę na ich temat.

1. Głos Metalowca

Pismo wydawane było przez Komitet Zakładowy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i Radę Zakładową w Zakładach Mechanicznych „Ursus”. W posiadaniu biblioteki Archiwum Państwowego w Szczecinie Oddział w Gorzowie znajduje się tylko jeden numer tego czasopisma. Jest to numer pierwszy wydany w listopadzie 1955 r. Jest formatu A4 i składa się z czterech stron druku. Składu redakcji nie podano, natomiast teksty sygnowane są przez: Edwarda Franciszkowskiego (przewodniczący Rady Zakładowej), Jerzego Wieczorka (kierownik Wydziału Kosztów Własnych) i Henryka Wojciechowskiego (kierownik Wydziału Odlewni). Pismo zawiera treści charakterystyczne dla epoki, w której się ukazało. Dotyczą one współzawodnictwa pracy, zadań zakładu w ostatnim okresie planu sześcioletniego, współzawodnictwa pracy.

---

¹ K. Kuniczka, B. J. Kunicki, H. Szczepański, *Prasa gorzowska w latach 1945-1985*, Gorzów 1987.

² A. K. Piasecki, *Lubuska czwarta władza. Środki społecznej komunikacji w województwie lubuskim*, Zielona Góra 2000.

GŁOS METALOWCA	Proletariusze wszystkich krajów łączcie się	
	ORGAN KOM. ZAŁ. P. Z. P. R. DYREKCJI I RADY ZAŁ. AD. PRZY Z.M. „GORZÓW”	
Rok I Nr 1	Gorzów Wlkp., listopad 1955 r.	Cena 10 gr

2. Życie Powiatu Gorzowskiego

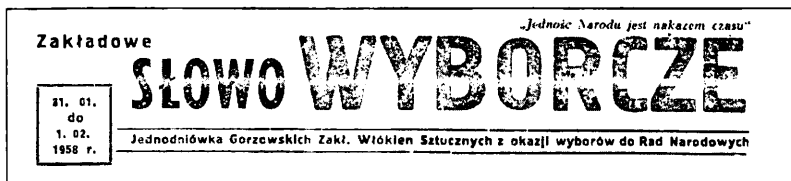
Pismo było wydawane przez Powiatowy Komitet Frontu Narodowego. Ukazywało się raz w miesiącu, począwszy (najprawdopodobniej) od maja 1955 roku. W posiadaniu gorzowskiego archiwum są numery z lat 1955-1956 (od sierpnia 1955 do kwietnia 1956 r.). Ukazało się co najmniej 16 wydań. Pismo wydawano w formacie A4 i w objętości czterech stron. Redagowało je kolegium, którego składu jednak nie podawano. Siedziba redakcji mieściła się przy ul. Łokietka 28. Pod artykułami znajdują się podpisy m. in.: W. Owczarka, F. Kubisia, J. Poręby (Powiatowy Pełnomocnik Ministerstwa Skupu), K. Mądczaka, P. Szatkowskiego, Z. Wojtczaka, F. Ledy, S. Góreckiego, J. Chmielewskiego, J. Marciniaka, M. Cyglera, Z. Kopcia (korespondent), J. Bujanowskiego (korespondent), T. Podgórskiego, Z. Musiałaka (przewodniczący Zarządu Powiatowego Związku Młodzieży Polskiej), Cz. Malendowskiej, J. Piechoty, L. Cichonia (korespondent), Z. Kwiatkowskiego (korespondent), T. Naparły (korespondent), M. Mierzyńskiego, W. Kowalskiego, W. Sońnickiego, W. Owczarka, W. Rzczyny, H. Nadstazika, A. Kanteckiego, J. Drygłasa, A. Janowiaka, A. Kaptura, S. Wrony, W. Smieszczaka, M. Ciszewskiego.

ŻYCIE	powiatu gorzowskiego	
ORGAN POWIATOWEGO KOMITETU FRONTU NARODOWEGO		
Rok I. Nr 6	Gorzów Wlkp., dnia 27 sierpnia 1955 r.	Cena 10 gr

Pismo było adresowane głównie do mieszkańców wsi. Poruszano głównie problemy spółdzielni produkcyjnych, plany dostaw płodów rolnych, informacje o zobowiązaniach produkcyjnych, informacje o przebiegu akcji siewnej i żniwnej, płatności podatku rolnego, porady praktyczne dotyczące upraw roślin. Są także stałe komunikaty o działalności ludowych zespołów sportowych. Pismo redagowano w duchu propagandy planu sześcioletniego. Jest mało urozmaicone i jednostajne. Teksty rażą banalnością i sztampowością. Wewnątrz poszczególnych numerów znajdują się pisane wersalikami hasła w rodzaju: „Chroń plony przed pożarem”, „Rolniku! pamiętaj o podorywkach”, „Czytaj prasę partyjną” itp. Z dzisiejszego punktu widzenia miesięcznik ten może mieć pewną wartość źródłową, np. jako uzupełnienie wiedzy na temat kolektywizacji podgorzowskich wsi.

3. Zakładowe Słowo Wyborcze

Była to jednodniówka Gorzowskich Zakładów Włókien Sztucznych wydana z okazji wyborów do rad narodowych, które odbyły się 2 lutego 1958 r. Pismo ukazało się w formacie A4 i objętości czterech stron. Prezentowało kandydujących do rad pracowników GZWS, a także osiągnięcia produkcyjne zakładu. Na pierwszej stronie zamieszczono apel Miejskiego oraz Zakładowego Komitetu Frontu Jedności Narodu, wzywający do udziału w wyborach.

4. Biuletyn Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Gorzowie

Pismo powstało w roku 1962. Miało ono charakter wydawnictwa do użytku wewnętrznego. Jego głównymi adresatami byli gorzowscy radni. Publikowano w nim materiały, które były omawiane na sesjach Miejskiej Rady Narodowej. Ukazywało się w formacie A4 i miało zróżnicowaną objętość wynoszącą od 60 do 160 stron. Było odbijane za pomocą powielacza w nakładzie ok. 100-200 egz. Jego wydawcą był Wydział Organizacyjno-Prawny Prezydium Miejskiej Rady Narodowej (autorem projektu okładki był Leon Haegenbarth). Periodyk wydawano zazwyczaj co dwa miesiące. Ostatni ze znanych numerów ukazał w lipcu 1973 r. (nr 5/59). Wkrótce zapewne przestał wychodzić, gdyż w grudniu 1973 r. zlikwidowano PMRN.

W „Biuletynie” zamieszczano teksty uchwał podejmowanych przez MRN, wybrane plany społeczno-gospodarczego rozwoju miasta i sprawozdania z ich realizacji, analizy wybranych dziedzin życia społecznego itp. Materiały te teoretycznie powinny znajdować się przy odpowiednich sesjach MRN. W rzeczywistości w protokołach sesji często znajdują się wzmianki uzasadniające brak załącznika w postaci sprawozdania z wykonania planu społeczno-gospodarczego i odsyłające do „Biuletynu”, w którym został powielony. Stąd też „Biuletyn” nadal zachowuje

swoją wagę jako cenne uzupełnienie luk w protokołach z sesji MRN. Często jednak jest to wartość pozorna, gdyż wyblakły tekst powielaczowy jest miejscami nieczytelny. Większość „Biuletynów” dostępnych jest obecnie w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Gorzowie oraz w gorzowskim oddziale Archiwum Państwowego (gdzie jest bardziej zdekompletowany niż w zbiorach WiMBP). Poniżej zamieszczono zestawienie „Biuletynów” posiadanych przez WiMBP.

„Biuletyn PMRN w Gorzowie” w posiadaniu WiMBP w Gorzowie:

- 1962 nr 1 (1), 2 (2)
- 1963 nr 1 (3), 2 (4), 3 (5), 4 (6), 5 (7), 6 (8)
- 1964 nr 1 (9), 2 (10), 3 (11), 4 (12) 5 (13), 6 (14),
- 1965 nr 1 (15), 2 (16), 3 (17)
- 1966 nr 1 (18), 2 (19), 3 (20), 4 (21), 5 (22), 6 (23)
- 1967 nr 1 (24), 2 (25), 3 (26), 4 (27), 5 (28), 6 (29)
- 1968 nr 1 (30), 2 (31), 3 (32), 4 (33), 5 (34)
- 1969 nr 2 (36), 3 (37), 4 (38), 5 (39), 6 (40)

1970 nr 3 (43), 4 (44), 5 (45), 6 (46)

1971 nr 1 (47), 2 (48), 4 (50), 5 (51)

1973 nr 5 (59)

5. Przez tysiąclecia

W drugiej połowie lat 70. zawiązało się koło historyczne działające przy I Liceum Ogólnokształcącym im. T. Kościuszki. Jego praca owocowała sukcesami w olimpiadach historycznych. W roku 1979 rozpoczęło ono wydawanie swojego pisma pt. „Przez tysiąclecia”. W marcu tegoż roku ukazały się dwa numery tego periodyku. Zamieszczano w nim teksty nie tylko historyczne, ale także literackie. Nakład każdego z dwóch numerów wynosił zaledwie 20 egzemplarzy, a pismo nie było powszechnie znane nawet w szkole³. Kilka numerów znaleziono u studenta w Poznaniu, który był absolwentem I LO. Pismo wywołało burzę w Komitecie Wojewódzkim PZPR. W artykułach zamieszczanych w czasopiśmie dopatrzone się *tendencyjnej oceny zjawisk historycznych o zabarwieniu antyradzieckim, nacjonalistycznym i religianckim*⁴. Aparat partyjny podjął szereg działań aby pismo zlikwidować i nie dopuścić do powstania innych inicjatyw tego typu. Na skutek interwencji KW Kurator Oświaty i Wychowania wydał zalecenie, aby w przyszłości każde pismo wydawane przez szkoły uzyskiwało stosowne zezwolenie w Kuratorium. Zaś z uczniami redagującymi pismo, ich rodzicami i nauczycielami przeprowadzono rozmowy „ostrzegawcze”⁵. Pismo przestało wychodzić. Nie są znane jego egzemplarze, stąd trudno powiedzieć coś więcej na ten temat.

***

Powyżej opisane tytuły zapewne nie wyczerpują listy publikacji prasowych ukazujących się po 1945 r. w Gorzowie. Zapewne dalsze badania będą ujawniały kolejne, mniej znane publikacje.

---

³ Autorowi nie udało się dourzec do tego pisma. Być może nie zachował się żaden jego egzemplarz.

⁴ Archiwum Państwowe w Szczecinie Oddział w Gorzowie Wlkp., Komitet Wojewódzki PZPR w Gorzowie Wlkp., sygn. 395, s. 88, *Informacja teleksowa nr 86 z 19 IV 1979 r.* Zob. także: R. G a w r o n i a k, *Przejawy opozycji politycznej w dwudziestolecu województwa gorzowskiego*, w: *Szkice z dziejów województwa gorzowskiego 1975-1995*, pod red. B. W o l t m a n n a, Gorzów Wlkp. 1995, s. 48.

⁵ Tamże.